

جزوه حقوق مدنی 4

برای دانلود جزوه کامل اینجا کلیک کنید

نمونه متن جزوه:

ماده - اگر کسی اموال غایب یا محجور و امثال آنها را بدون اجازه مالک یا کسی که حق اجازه دارد اداره کند، باید حساب زمان تصدی خود را بدهد. در صورتی که تحصیل اجازه در موقع مقدور بوده یا تاخیر در دخالت موجب ضرر نبوده است، حق مطالبه مخارج نخواهد داشت؛ ولی اگر عدم دخالت یا تاخیر در دخالت موجب ضرر صاحب مال باشد، دخالت کننده مستحق اخذ مخارج خواهد بود که برای اداره کردن لازم بوده است.

وضوح اداره مال غیر، صرفاً شامل مال یا دارایی های شامل بدهی ها و اموال نمیشود. میتواند اداره جان یک نفر باشد. مثلاً یک نفر به پزشکی مراجعه میکند و بدون اینکه ویزیتی پرداخت کرده باشد، در مطب بیهوش میشود. این پزشک، برای نجات جان آن بیمار، دارو میخرد و او را بستری میکند و یک هزینه هایی را متحمل میشود.

شرایط اداره مال غیر :

از متن ماده ، شرط استنباط شده : - عمل اداره : یعنی در عمل، باید یک اداره و تصدی گری صورت بگیرد، که به آن عنوان اداره کردن داده شود.

عمل میتواند عمل حقوقی یا عمل مادی باشد. عمل حقوقی مثل اینکه من، یک قراردادی برای ایزوگام کردن خانه من، در زمانی که خانه نیستم، با شما ببندم. عمل مادی مثل اینکه شما ایزوگام کار هستید و به واسطه اینکه شما رفتید که برف پشت بام خودتان را بروید، متوجه این شدید که ایزوگام خانه من خراب شده و آب در حال چکه کردن به داخل ساختمان است، پس ایزوگامتان را تعمیر میکنم .

- اداره باید بدون اجازه مالک یا نماینده او و بدون الزام قانونی یا قراردادی انجام شده باشد : اگر اداره کننده از مالک یا نماینده او اجازه گرفته باشد یا به موجب قراردادی متعهد به اداره مال و یا به حکم قانون مکلف به آن باشد، اداره مال غیر به معنایی که در ماده ق.م آمده است صدق نمی کند.

یک موقعی من با شما یک قراردادی بستم، گفتم که در زمانی که من مسافرت هستم، شما برف های روی پشت بام خانه مرا را بروی. بعد شما در حین برف رویی متوجه میشوید که ایزوگام ساختمان من خراب شده و نیاز به تعمیر دارد.

پس این موضوع دو قسم میشود : قسم اول توافق، قسم دوم خارج از توافق. حالا آیا این مشمول اداره مال غیر تلقی خواهد شد یا خیر؟ قسمت اول که با توافق است، خیر. اما قسمت دوم، که خارج از حدود اذن و توافق بوده، اگر شرایط دیگر را هم داشته باشد، مشمول اداره مال غیر خواهد شد.

- اداره کننده باید قصد اداره مال غیر را به نفع وی داشته باشد : من اگر ایزوگام خانه شما را تعمیر میکنم، قصدم این است که جلوی ضرر شما را بگیرم و شما نفعی ببرید، نه من.

هرچند که قانون صراحتاً این شرط را ذکر نکرده، اما چون گفتیم اداره مال غیر یک شبهه عقد است، قصد و اراده از شرایط آن محسوب می شود .

یک قاعده ای داریم تحت عنوان قاعده احسان. این قاعده برگرفته از آیه "هل جزاء الاحسان الی الاحسان" است. منی که میخواهم مال شما را نگه دارم، باید نیت خوبی به شما باشد که در مقابل آن بتوانم هزینه هایی که انجام داده ام را پس بگیرم. پس اگر مالک مال مشترک، بدون اجازه ی شریک اقدام به اداره بکند، برای اینکه از ضرر خود جلوگیری کند یعنی قصد اداره مال غیر را نداشته و قصد اداره مال خودش را داشته ، نمیتواند برای قسمتی از مخارج به شریک رجوع کند. اما با استناد به ماده ، اگر اداره کننده، علاوه بر نفع شخصی، قصد اداره مال غیر، یعنی شریک خودش، را هم داشته باشد، میتواند به این ماده استناد بکند.

پس آیا اداره مال مشاع میتواند اداره مال غیر باشد یاخیر؟ اگر قصدمان نگهداری از مال شریک هم باشد، مشمول اداره مال غیر خواهد بود و میتوانیم برای هزینه ها به شریک مراجعه بکنیم.

اگر قصد من این باشد که مال خودم را نگهداری بکنم، ولی اشتباهها مال غیر را نگهداری بکنم، آیا اداره مال غیر هست یاخیر؟ مثلا من بالای پشت بام خانه ام رفتم که کولر خانه را تعمیر بکنم ولی اشتباهها کولر همسایه را تعمیر کردم.

این مشمول اداره مال غیر نیست. چون گفتیم اداره مال غیر، شبه عقد است، پس قصد مهم است. قصد باید اداره مال غیر و نفع رساندن به صاحب مال باشد. که در اینجا همچنین قصدی وجود نداشته، پس به واسطه همین، مشمول ماده نخواهد شد.

- باید تحصیل اجازه در موقع مقدور نباشد و یا تاخیر در دخالت موجب ضرر باشد: مثلا من بالای پشت بام شما رفتم که برف های روی آن را برویم و دیدم که ایزوگام خانه تان خراب شده ولی من میتوانم به شما زنگ بزنم و اجازه بگیرم بابت تعمیر آن .

اگر قادر به اجازه گرفتن باشم و اجازه بگیرم، مشمول ماده نخواهد بود. چون نص صریح ماده گفته: " در صورتی که تحصیل اجازه در موقع مقدور بوده یا تاخیر در دخالت موجب ضرر نبوده است، حق مطالبه مخارج نخواهد داشت"

پس آنجایی که میتوانستیم اجازه بگیرم و نگرفتم، اگر هزینه ای کرده باشم، حق مطالبه نخواهم داشت، به دلیل قاعده اقدام.

آثار اداره مال غیر :

در این مورد ، اثر را باید از هم جدا بکنیم : - اثر اداره مال غیر در رابطه با مالک .- اثر اداره مال غیر نسبت به اشخاص ثالث .- عدم مسئولیت اداره کننده.

اثر اداره در رابطه با مالک :

-وظایف اداره کننده :

مالک به عنوان موکل اداره کننده است. یعنی اداره کننده باید مانند یک وکیل عمل بکند. حالا این اداره کننده، باید مصلحت صاحب مال را رعایت بکند. یعنی از تعدی و تفریط پرهیز بکند و اگر تعدی و تفریط بکند، یکسری مسئولیت هایی برایش ایجاد میشود. و اینکه اداره کننده نباید کاری را که آغاز کرده است را ناتمام بگذارد. بلکه باید آن را به پایان برساند و حساب زمان تصدی خود را به مالک بدهد.

ماده : وکیل باید در تصرفات و اقدامات خود مصلحت موکل را رعایت نماید و از آنچه که موکل بالصراحه به او اختیار داده یا برحسب قرائن و عرف و عادت داخل اختیار اوست، تجاوز نکند.

- وظیفه مالک :

وظیفه مالک، پرداخت مخارج است. حالا آیا هر خرجی که اداره کننده برای اداره مال انجام داده است را میتواند از مالک بگیرد؟ خیر- فقط مخارجی که لازم بوده باشد. پس اگر اداره کننده مخارج غیر لازم را انجام بدهد، مالک وظیفه ای در پرداخت ندارد .

قانون هم موظف کرده " مالک، مخارجی را که اداره کننده متحمل شده است را بپردازد." اما در خود ماده گفته که "دخالت کننده مستحق اخذ مخارجی خواهد بود که برای اداره کردن لازم بوده است".